

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana

T: 01 369 59 00
F: 01 369 59 01
E: gp.mk@gov.si
www.kultura.gov.si

Datum: **28. 12. 2010**

**OSNUTEK PREDLOGA ZAKONA O DOŽIVLJENJSKI RENTI ZA IZJEMNE
DOSEŽKE NA PODROČJU KULTURE, RAZISKOVALNO-
RAZVOJNE DEJAVNOSTI IN ŠPORTA**

1. člen **(vsebina zakona)**

S tem zakonom se ureja podeljevanje doživljenjskih rent za izjemne dosežke na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti in športa (v nadaljnjem besedilu: renta) ter določajo pogoji in postopek za njeno podelitev.

2. člen **(pogoji za dodelitev rente)**

- (1) Renta se lahko podeli državljanom Republike Slovenije, ki so z izjemnimi dosežki na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti ali športa trajno prispevali k razvoju družbe in ugledu države Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: upravičenec).
- (2) Upravičenec pridobi pravico do izplačila rente s prvim dnevom naslednjega meseca, ko se starostno upokoji po predpisih, ki urejajo obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje ali s prvim dnevom naslednjega meseca, ko dopolni 65 let starosti.

3. člen **(višina rente)**

- (1) Renta se izplačuje v višini zneska bruto minimalne plače. Od rente se ne plačuje dohodnina. * glej opombo

4. člen **(izjemni dosežki)**

- (1) Za izjemne dosežke iz prvega odstavka 2. člena se štejejo:
 - na področju kulture Prešernova nagrada za življenjsko delo,
 - na področju raziskovalno-razvojne dejavnosti Zoisova nagrada za življenjsko delo in
 - na področju športa Bloudkova nagrada za življenjsko delo, olimpijska medalja oziroma medalja s svetovnih prvenstev v športnih panogah oziroma disciplinah rednega programa olimpijskih iger ali svetovni rekord v članski konkurenci v športnih panogah oziroma disciplinah rednega programa olimpijskih iger.

5. člen **(postopek podelitve rente)**

- (1) Rento iz prvega odstavka 2. člena zakona podeli Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) na predlog ministrice ali ministra, pristojnega za področje, na katerem je oseba dosegla izjemne dosežke (v nadaljnjem besedilu: pristojni minister).
- (2) Predlog iz prejšnjega odstavka mora vsebovati:
 - dokumentacijo o izpolnjevanju pogoja izjemnega dosežka iz 4. člena tega zakona, ki velja za posamezno področje delovanja,
 - rojstne podatke oziroma podatke o odmeri starostne pokojnine,
 - podatke o stalnem prebivališču,
 - dokazilo o državljanstvu in
 - soglasje upravičenca, da se strinja z uvedbo postopka o podelitvi rente.

- (3) O upravičenosti do izplačila rente upravičencu, ki ob podelitvi rente ne izpolnjuje pogoja iz drugega odstavka 2. člena tega zakona, ministrstvo, pristojno za posamezno področje na katerem je oseba dosegla izjemne dosežke, izda na predlog upravičenca ugotovitveno odločbo o izpolnitvi pogojev iz drugega odstavka 2. člena tega zakona.
- (4) Ministrstvo, ki poda predlog Vladi Republike Slovenije za podelitev rente oziroma je pristojno za izdajo ugotovitvene odločbe iz prejšnjega odstavka, si pridobi potrebne podatke iz uradnih evidenc po prejemu soglasja upravičenca, da se strinja z uvedbo postopka o podelitvi rente. Upravljalci uradnih evidenc so dolžni zahtevane podatke posredovati brezplačno.

6. člen **(izjemna podelitev rente)**

- (1) Ne glede na 4. člen, lahko vlada izjemoma podeli rento tudi drugim zaslužnim državljanom, ki so s svojim življenjskim delom ali izjemnimi dosežki na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti ali športa trajno prispevali k razvoju družbe in ugledu države ter izpolnjujejo enega izmed pogojev iz drugega odstavka 2. člena tega zakona.
- (2) Ministrstvo, pristojno za pripravo gradiva vlade za podelitev rente iz prejšnjega odstavka, si pridobi potrebne podatke iz uradnih evidenc po prejemu soglasja upravičenca, da se strinja z uvedbo postopka o podelitvi rente. Upravljalci uradnih evidenc so dolžni zahtevane podatke posredovati brezplačno.

7. člen **(Uredba)**

Vlada z uredbo podrobneje uredi:

- postopek podelitve rent in
- merila za izjemne podelitve rent v skladu s šestim členom
- vodenje evidence iz 8. člena.

8. člen **(evidenca)**

- (1) Posamezno ministrstvo, za svoje področje vodi evidenco upravičencev do rente, v katero se vpisuje naslednji podatki: datum podelitve rente, datum pridobitve pravice do izplačila rente, ime in priimek upravičenca, rojstni podatki, datum starostne upokojitve, enotno matično številko, davčna številka in prebivališče.
- (2) Evidenca iz prejšnjega odstavka je javna.
- (3) Ministrstva lahko osebne podatke iz prejšnjega odstavka obdelujejo samo za izvajanje nalog v zvezi s podelitvijo, odvzemom in izplačevanjem rent ter statistične namene.
- (4) Ne glede na tretji odstavek, osebni podatki, ki se nanašajo na rojstne podatke, datum starostne upokojitve, enotno matično številko občana, davčno številko ter prebivališče, niso javni.

9. člen **(izplačevanje rente)**

- (1) Renta se začne izplačevati z naslednjim mesecem po izdaji odločbe iz prvega odstavka 5. člena ali prvega odstavka 6. člena oziroma, če upravičenec ob izdaji odločbe o podelitvi rente ne izpolnjuje pogojev iz drugega odstavka 2. člena pa z naslednjim mesecem po izdaji ugotovitvene odločbe iz tretjega odstavka 5. člena tega zakona.
- (2) Sredstva za izplačevanje rente zagotavlja Republika Slovenija iz državnega proračuna.
- (3) Rento po tem zakonu izplačuje Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije v mesečnih zneskih, in sicer za tekoči mesec najpozneje zadnji delovni dan v mesecu.

10. člen **(razlogi za prenehanje rente)**

- (1) Renta s smrtjo upravičenca ugasne in je ni mogoče prenesti na drugo osebo in ne podedovati. Zapadli denarni zneski, ki do smrti upravičenca niso bili izplačani v skladu z 9. členom, se lahko podedujejo in izplačajo dedičem na podlagi ustreznih dokazil.
- (2) Vlada Republike Slovenije odvzame rento po uradni dolžnosti, če se ugotovi, da je upravičenec obsojen s pravnomočno sodbo sodišča na kazen zapora za kaznivo dejanje zoper človekove pravice in svoboščine, zoper varnost Republike Slovenije in njeno ustavno ureditev ter zoper človečnost in mednarodno pravo.
- (3) Renta se preneha izplačevati tudi na podlagi pisne izjave upravičenca, da se renti odreka ali po uradni dolžnosti, če se ugotovi, da upravičenec ne izpolnjuje več pogojev zahtevanih za podelitev rente po tem zakonu.

PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

11. člen **(izplačevanje pokojnin, priznanih po Zakonu o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge)**

- (1) Pokojnine priznane na podlagi Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90), se izplačujejo v znesku, ki je upravičencem pripadal zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona in se nato usklajuje kot pokojnine po predpisih o obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju.
- (2) Vlada podeli rento tudi prejemniku izjemne pokojnine iz prejšnjega člena, za katerega ugotovi, da izpolnjuje pogoje po tem zakonu, in je za prejemnika to ugodnejše. Z dnem podelitve rente preneha pravica do pokojnine, priznane na podlagi Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90).
- (3) Ne glede na drugo alineo 4. člena se za izjemne dosežke na področju raziskovalno-razvojne dejavnosti po tem zakonu štejejo tudi nagrade za življenjsko delo in ~~vrhunske dosežke~~ na raziskovalno-razvojnem področju, podeljene na podlagi 81. člena Zakona o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih (Uradni list SRS, št. 35/79) ali na podlagi 38. člena Zakona o raziskovalni dejavnosti (Uradni list RS, št. 8/91).

- (4) Družinskim članom iz 2. člena Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90), ki prejemajo družinsko pokojnino, se ta izplačuje v znesku, ki je upravičencu pripadal za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona in se nato usklajuje kot pokojnina po predpisih o obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju, do prenehanja pravice do družinske pokojnine.

12. člen
(končanje že začetih postopkov)

Postopki začeti po Zakonu o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90), se končajo po novem Zakonu o doživljenjski renti za izjemne dosežke.

13. člen

V Zakonu o dohodnini (Uradni list RS, št. 51/10 – uradno prečiščeno besedilo se v 5. točki 21. člena pika nadomesti s podpičjem in doda nova 6 točka, ki se glasi:
»mesečne rente, ki jo posameznik prejme po Zakonu o doživljenjski renti za izjemne dosežke na področju kulture, športa in znanosti,« * glej opombo

14. člen
(izvršilni predpisi)

Vlada sprejme Uredbo iz 7. člena tega zakona v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

15. člen
(prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90).

16. člen
(uveljavitev zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Opomba k 3. in 11. členu:

Pomen doživljenjske rente je nagrada za izjemne dosežke na področju kulture, športa in znanosti, katere obremenitev bi odvzela njihov pomen in njihove prejemnike postavljala v neenakopraven položaj v primerjavi s prejemniki ostalih nagrad oziroma doživljenjskih rent.

Sedaj veljavne oprostitve so navedene v 21. in 107. členu ZDoh-1, zato je nujna določitev oprostitve plačila dohodnine tudi za rente, ki se bodo podeljevale po tem zakonu.

Zato predlagamo, da se oprostitve navede v samem tretjem členu ali v prehodnih in končnih določbah, s katero bi se ustrezno dopolnil ZDoh-2. V nasprotnem primeru pa je nujno, da se sočasno, ko se bo začel zakonodajni postopek za sprejem tega zakona, predlaga tudi sprememba ZDoh-2.

OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Prvi člen opredeljuje vsebino zakona, ki ureja podeljevanje doživljenjskih rent za izjemne dosežke na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti in športa, določa pogoje in postopek za njeno podelitev.

K 2. členu

Drugi člen v prvem odstavku določa pogoje za podelitev rente, in sicer določa, da se lahko podeli državljanom Republike Slovenije, ki so z izjemnimi dosežki trajno prispevali k razvoju družbe in ugledu države Republike Slovenije.

Drugi odstavek pa posebej opredeljuje pravico do izplačila rente, ki jo upravičenec pridobi, ko se starostno upokoji oziroma, ko dopolni 65 let starosti. Opredelitev je posledica dejstva, da trenutek podelitve rente (opredeljen v prvem odstavku) in trenutek, ko se le-ta lahko začne izplačevati, nujno ne sovpadata. Renta je po svoji naravi častno priznanje, ki se osebi dodeli zaradi življenjskega dela oziroma izjemnega dosežka, ki je trajno prispeval k ugledu Republike Slovenije oziroma njeni prepoznavnosti in ga država izkaže s podelitvijo že v trenutku izjemnega dosežka samega, v smislu garancije, da bo upravičenec pridobil tudi pravico do izplačila rente, kot socialnega korektiva, ki zagotavlja varno starost, ko bo izpolnil tudi upokojitveni oziroma starostni pogoj.

Trenutek, s katerim upravičenec lahko pridobi pravico do izplačila rente, je preciziran s prvim dnem naslednjega meseca, ko se starostno upokoji oziroma s prvim dnem naslednjega meseca, ko dopolni 65 let starosti.

K 3. členu

Višina rente je določena enotno v višini zneska bruto minimalne plače. Da ne bi prihajalo do razlik v izplačilih zaradi narave rente, ki se kot nagrada za življenjsko delo in izjemni dosežek trajno podeljuje osebi po upokojitvi oziroma po 65 letu starosti, je vrednotenje rente v enotnem znesku smiselno. Tako se upravičencem priznava renta v enotni višini. Na ta način se osebam, ki so zaradi izjemnih dosežkov v času aktivne dobe pripomogle k prepoznavnosti države, omogoča dostojno starost, kar pomeni, da višina rente ne odraža vrednotenja uspeha, kot ga je oseba dosegla v svojem ustvarjalnem obdobju in za kar se osebi sicer prizna oziroma podeli priznanje v trenutku doseženega uspeha, temveč se z rento tem osebam zagotavlja spodobna in materialno varna starost.

Od rente se ne plačuje dohodnina. Obremenitev rente z dohodnino bi ji odvzela pomen nagrade za izjemne dosežke in njene prejemnike postavila v neenakopraven položaj v primerjavi s prejemniki drugih nagrad in doživljenjskih rent, za katere Zakon o dohodnini že določa oprostitev plačila dohodnine.

K 4. členu

Z opredelitvijo izjemnih dosežkov zakon postavlja natančna merila za dodelitev doživljenjske rente po posameznih področjih tako, da določa nagrade za življenjska dela oziroma dosežke, ki predstavljajo trajen prispevek k razvoju družbe in ugledu države Republike Slovenije, in sicer:

- na področju kulture Prešernova nagrada za življenjsko delo,
- na področju raziskovalno-razvojne dejavnosti Zoisova nagrada za življenjsko delo in
- na področju športa Bloudkova nagrada za življenjsko delo, olimpijska medalja oziroma medalja s svetovnih prvenstev v športnih panogah oziroma disciplinah rednega programa olimpijskih iger ali svetovni rekord v članski konkurenci v športnih panogah oziroma disciplinah rednega programa olimpijskih iger.

K 5. členu

Zakon določa postopek podelitve rente, ki jo podeli Vlada Republike Slovenije na predlog ministra, pristojnega za področje, na katerem je oseba dosegla izjemne dosežke.

V drugem odstavku zakon določa sestavine predloga za dodelitev rente, ki mora ob dokumentaciji o izjemnem dosežku, rojstnih podatkih oziroma podatkih o odmeri starostne pokojnine, stalnem prebivališču in državljanstvu, vsebovati tudi soglasje upravičenca, da se strinja z uvedbo postopka podelitve rente.

Ugotovitveno odločbo o upravičenosti do izplačila rente izda pristojno ministrstvo na predlog upravičenca, ko ta izpolni upokojitven oziroma starostni pogoji. Gre za ugotovitveno odločbo v primeru, da je bila renta z odločbo Vlade RS podeljena osebi ob samem izjemnem dosežku, ko ta še ni bila starostno upokojena oziroma še ni dopolnila 65 let starosti. Pristojno ministrstvo pa si pridobi potrebne podatke iz uradnih evidenc po prejemu soglasja upravičenca, da se strinja z uvedbo postopka.

K 6. členu

Izjemna podelitev rente je v zakonu opredeljena kot izjema od podelitve rente na predlog pristojnega ministrstva skladno z merili, ki jih zakon določa v 4. členu. Vlada RS lahko izjemoma podeli rento tudi drugim zaslužnim državljanom, ki so s svojim življenjskim delom ali izjemnimi dosežki na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti ali športa trajno prispevali k razvoju družbe in ugledu države in izpolnjujejo upokojitveni oziroma starostni pogoji. Vlada pa merila za izjemno podelitev rente podrobneje določi v uredbi.

Enako kot pri postopku na pobudo pristojnega ministra, si tudi pri izjemni podelitvi rente ministrstvo, pristojno za pripravo gradiva vlade, pridobi potrebne podatke iz uradnih evidenc po prejemu soglasja upravičenca, da se strinja z uvedbo postopka.

K 7. členu

Vlada z uredbo podrobneje uredi postopek podelitve rente, merila za izjemno podelitev rente skladno s šestim členom zakona ter vodenje evidence. Ker so izjemni dosežki, na podlagi katerih lahko pristojni minister Vladi RS predlaga podelitev rente, določeni v 4. členu zakona, je uredbi prepuščena zgolj določitev meril za izjemno podelitev rente, ki jo Vlada RS na podlagi 6. člena zakona podeli izjemoma.

K 8. členu

Zakon nalaga obveznost vodenja evidence upravičencev do rente ministrstvom, in sicer vsakemu od pristojnih ministrstev za svoje področje, in določa podatke, ki se v evidenco vpisujejo. Tako se vzpostavlja pravna podlaga za obdelavo osebnih podatkov in določa namen obdelave podatkov. Evidenca je opredeljena kot javna, izvzeti pa so določeni osebni podatki.

K 9. členu

Zakon precizira začetek izplačevanja rente, in sicer z naslednjim mesecem od izdaje odločbe iz o podelitvi rente oziroma od izdaje ugotovitvene odločbe.

K 10. členu

Zakon v desetem členu navaja razloge za prenehanje rente. Renta s smrtjo upravičenca ugasne in je ni mogoče prenesti na drugo osebo in ne podedovati. Po tem zakonu do rente niso več upravičeni družinski člani prejemnika rente, razen do zapadlih denarnih zneskov, ki do smrti upravičenca niso bili izplačani.

Renta se odvzame, če je upravičenec do rente obsojen s pravnomočno sodbo sodišča na kazen zapora za kaznivo dejanje zoper človekove pravice in svoboščine, zoper

varnost Republike Slovenije in njeno ustavno ureditev ter zoper človečnost in mednarodno pravo.

Renta pa se preneha izplačevati tudi na podlagi pisne izjave upravičenca, da se renti odreka ali po uradni dolžnosti, če se ugotovi, da upravičenec ne izpolnjuje več pogojev za podelitev rente po tem zakonu.

K 11. členu

Pokojnine priznane na podlagi Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90), se izplačujejo v znesku, ki je upravičencem pripadal zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona in se nato usklajuje kot pokojnine po predpisih o obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Prejemnikom izjemnih pokojnin, lahko vlada podeli rento po novem zakonu le, če prejemnik izjemne pokojnine izpolnjuje pogoje za podelitev rente in če je zanj ugodnejše, kot če bi še naprej prejemal izjemno pokojnino. Z dnem podelitve rente preneha pravica do pokojnine, priznane na podlagi Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90).

Pred uveljavitvijo podeljevanja Zoisovih nagrad so se na področju raziskovalno-razvojne dejavnosti, podeljevale nagrade za življenjsko delo na podlagi 81. člena Zakona o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih (Uradni list SRS, št. 35/79) ali na podlagi 38. člena Zakona o raziskovalni dejavnosti (Uradni list RS, št. 8/91). Ker so te nagrade vrednotene enako kot Zoisove nagrade, se mora prejemnikom teh nagrad za življenjska dela zagotoviti enako nagrajevanje kot prejemnikov Zoisovih nagrad za življenjska dela.

V skladu s pridobljenimi pravicami se družinskim članom iz 2. člena Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90), ki ob uveljavitvi zakona že prejemajo družinsko pokojnino, še naprej izplačuje v znesku, ki je upravičencu pripadal zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona in se nato usklajuje kot pokojnina po predpisih o obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju, do prenehanja pravice do družinske pokojnine.

K12 členu

(končanje že začetih postopkov)

Postopki, ki so jih ministrstva oziroma vlada že začela po Zakonu o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90), se končajo po novem Zakonu o doživljenjski renti za izjemne dosežke.

K 13 členu – če ne bo vsebina tega v 3. členu

Od rente se ne plačuje dohodnina. Obremenitev rente z dohodnino bi ji odvzela pomen nagrade za izjemne dosežke in njene prejemnike postavila v neenakopraven položaj v primerjavi s prejemniki drugih nagrad in doživljenjskih rent, za katere Zakon o dohodnini že določa oprostitev plačila dohodnine.

* glej opombo

K 14. členu

Določa rok za sprejem Uredbe iz 7. člena tega zakona.

K 15. členu

Določa prenehanje veljavnosti Zakon o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90), ki je do sedaj urejal to področje.

16. člen

Člen določa uveljavitev zakona.